

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2011. december 1-je*

A C-145/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Handelsgericht Wien (Ausztria) a Bírósághoz 2010. március 22-én érkezett, 2010. március 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

Eva-Maria Painer

és

a **Standard VerlagsGmbH,**

az **Axel Springer AG,**

a **Süddeutsche Zeitung GmbH,**

a **Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG,**

a **Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, J. Malenovský (előadó), Juhász E., G. Arestis, és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- E.-M. Painer képviseletében G. Zanger Rechtsanwalt,
- a Standard Verlags GmbH képviseletében M. Windhager Rechtsanwältin,
- az osztrák kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében N. Díaz Abad, meghatalmazotti minőségben,

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője M. Russo avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében S. Grünheid, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2011. április 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 6. cikke 1. pontjának, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.) 5. cikke (3) bekezdése d) és e) pontjának, valamint (5) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- ² Ezt a kérelmet E.-M. Painer szabadúszó fényképész és öt kiadóvállalat, a Standard VerlagsGmbH (a továbbiakban: Standard), az Axel Springer AG (a továbbiakban:

Axel Springer), a Süddeutsche Zeitung GmbH, a Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG és a Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG között Natascha K. fényképeinek a nevezett kiadványok általi felhasználása tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A Kereskedelmi Világszervezetet (WTO) létrehozó, Marrakeshben 1994. április 15-én aláírt egyezmény 1C. mellékletében szereplő, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény az Európai Közösség nevében a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal került jóváhagyásra (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.).
- 4 A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Tagok betartják a Berni Konvenció [az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Uniós Egyezmény (Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szöveg) 1979. szeptember 28-án felülvizsgált változata (a továbbiakban: Berni Uniós Egyezmény)] 1–21. cikkeiben, valamint a Függelékében foglaltakat. A Tagoknak mindazonáltal a jelen Megállapodás alapján nincsenek olyan jogaik és

kötelezettségeik, mint amelyeket rájuk a Berni Konvenció [Berni Uniós Egyezmény] 6bis cikke vagy az abból levezetett jogok ruháznak.”

- 5 A Berni Uniós Egyezmény 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„(1) Az »irodalmi és művészeti művek« kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet könyv, szöveggönyv vagy más írásmű; előadás, szónoki beszéd, szentbeszéd vagy ugyanilyen jellegű egyéb mű; színmű vagy zenés színmű; táncmű vagy némajáték; szöveges vagy szöveg nélkül zenemű; film, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a filmhez hasonló eljárással hoznak létre; rajz, festmény, építészeti mű, szobor, metszet, kőnyomat; fényképészeti mű, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a fényképészeti művekhez hasonló eljárással hoznak létre; az alkalmazott művészet terméke; illusztráció és térkép; földrajzi, tereprajzi, építészeti vagy tudományos vonatkozású tervek, vázlat vagy plasztikai mű.”

- 6 A Berni Uniós Egyezmény 10. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A közönség számára már jogszerűen hozzáférhetővé tett műből történő idézés az elérni kívánt cél által indokolt mértékben megengedett, ha az a bevett szokásoknak megfelel; ideértendő az újságcikkekből és időszakos gyűjteményekből sajtószemle formájában történő idézés is.”

- 7 A Berni Uniós Egyezmény 12. cikke szerint:

„Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyezzék műveik adaptálását, zenei átírását és egyéb átdolgozását.”

- 8 A Berni Unió Egyezmény 37. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében:

„A különböző szövegek értelmezésére vonatkozó vita esetén a francia szöveg irányadó.”

- 9 A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Genfben, 1996. december 20-án elfogadta a WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződését, valamint a WIPO Szerzői Jogi Szerződését. E két szerződés az Európai Közösség nevében a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozattal (HL L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.) került elfogadásra.
- 10 A WIPO szerzői jogi szerződése 1. cikkének (4) bekezdése szerint a szerződő felek betartják a Berni Unió Egyezmény 1–21. cikkében és Függelékében foglalt rendelkezéseket.

Az uniós jog

A 44/2001 rendelet

- 11 A 44/2001 rendelet (11), (12) és (15) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:

„(11) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye

alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. [...]

- (12) Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében.

[...]

- (15) A harmonikus jogalkalmazás érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban. [...]"

- ¹² A 44/2001 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

- ¹³ E rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

- ¹⁴ Ugyenezen rendelet 6. cikkének 1. pontja, amely a rendelet II. fejezetének a „Különös joghatóság” címet viselő 2. szakaszában szerepel, a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá:

1. amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni”.

A 93/98/EGK rendelet

- ¹⁵ A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK tanácsi irányelv (HL L 290., 9. o.; magyar nyelvű közkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 141. o.) (17) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„[...] a fotóművészeti alkotások a tagállamokban eltérő védelemben részesülnek; [...] fotóművészeti alkotások – így különösen a művészi vagy professzionális jellegüknel fogva a belső piacon belül jelentőséggel bíró fotóművészeti alkotások – védelmi idejének megfelelő harmonizációja érdekében ezen irányelvben meg kell határozni az eredetiség megkövetelt szintjét; [...] a Berni [Unió] Egyezmény értelmében a fotóművészeti alkotást akkor kell eredetinek tekinteni, ha a szerző saját szellemi alkotása, amely személyiségét tükrözi, és ezenfelül a védelem nem függhet egyéb kritériumtól,

úgy mint értéktől vagy céltól; [...] az egyéb fotóművészeti alkotások védelmét a nemzeti jogszabályok szabályozhatják”.

- ¹⁶ Ugyanezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése a Berni Unió Egyezmény 2. cikke értelmében vett irodalmi és művészeti művek szerzői jogi védelméről rendelkezik, a mű szerzőjének életében és a halálától számított 70 éven át.

- ¹⁷ Az említett irányelv 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A fotóművészeti alkotások az 1. cikk alapján részesülnek védelemben, amennyiben abban az értelemben eredetiek, hogy a szerző saját szellemi alkotásának minősülnek. Annak megállapításához, hogy fennállhat-e ilyen védelem, más feltétel nem alkalmazható. A tagállamok más fotóművészeti alkotásokat is védelemben részesíthetnek.”

- ¹⁸ A 93/98 irányelvet hatályon kívül helyezte a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 372., 12. o.), amely egységes szerkezetbe foglalta, és lényegében azonos rendelkezéseket tartalmaz vele. A 2006/116 irányelv 2007. január 16-án lépett hatályba.

- ¹⁹ Ennek ellenére – figyelemmel a tényállás időpontjára – az alapeljárásra továbbra is a 93/98 irányelv alkalmazandó.

A 2001/29 irányelv

- 20 A 2001/29 irányelv (6), (9), (21), (31), (32) és (44) preambulumbekkezdése a következőképpen szól:

„(6) Közösségi szintű harmonizáció hiányában a tagállami jogalkotási kezdeményezések, amelyek a műszaki kihívásokra válaszul már számos tagállamban megindultak, a védelem szintje tekintetében jelentős különbségekhez, és ezáltal a szerzői jogi tartalmú, vagy ezen alapuló szolgáltatások és termékek szabad mozgásának akadályozásához, végső soron pedig a belső piac széttöredezéséhez és a jogszabályok inkoherenciájához vezethetnek. Az efféle jogi különbségek és bizonytalanságok hatása az információs társadalom további fejlődésével – amelynek következtében a szellemi tulajdon határokön átnyúló felhasználása már eddig is jelentősen megnőtt – még inkább fel fog erősödni. Ez a fejlődés a jövőben fokozódni fog, és ez kívánatos is. A jogvédelem terén fennálló jelentős eltérések és bizonytalanságok az új típusú szerzői jogi és a szomszédos jogi tartalmú termékek és szolgáltatások esetében korlátozhatják a magasabb haszon elérését.

[...]

- (9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve, hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotó tevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.

[...]

- (21) Ennek az irányelvnek meg kell határoznia az egyes kedvezményezettek tekintetében a többszörözési jog hatálya alá tartozó cselekmények körét. Ennek a közösségi vívmányokkal összhangban kell történnie. A belső piacon belüli jogbiztonság biztosítása érdekében e cselekmények fogalmát tágan kell meghatározni.

[...]

- (31) Megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak jogai és érdekei között. [...]

- (32) Ez az irányelv a többszörözés joga, valamint a nyilvánossághoz közvetítés joga alóli valamennyi kivételt és korlátozást kimerítően sorolja fel. Egyes kivételek, illetve korlátozások – esettől függően – kizárólag a többszörözés jogára vonatkoznak. Az említett felsorolás kellően figyelembe veszi a tagállamok eltérő jogi hagyományait, ugyanakkor célja egy működőképes belső piac biztosítása. A tagállamoknak e kivételeket és korlátozásokat koherens módon kell alkalmazniuk; e követelmény megvalósulását a végrehajtó rendelkezések jövőbeli felülvizsgálata során értékelni kell.

[...]

- (44) Az ebben az irányelvben foglalt kivételek és korlátozások alkalmazása során a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban kell eljárni. E kivételek és korlátozások nem alkalmazhatók oly módon, hogy az károsítsa a jogosult jogos érdekeit, vagy sérelmes legyen a mű rendes felhasználására. E kivételek és korlátozások tagállami szabályozásának tükröznie kell különösen azt a fokozott gazdasági

hatást, amelyet e kivételek és korlátozások az új elektronikus környezetben előidézhetnek. Ennélfogva egyes kivételek és korlátozások terjedelmét a védelem alatt álló művek és más teljesítmények egyes újszerű felhasználásai tekintetében akár szűkebben is meg lehet határozni.”

- 21 Ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„Ezen irányelv tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében, különös tekintettel az információs társadalomra.”

- 22 Az említett irányelvnek a többszörözési jogra vonatkozó 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

- a) a szerzők számára műveik tekintetében;

[...]”

23 Ugyanezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”

24 A 2001/29 irányelv „Kivételek és korlátozások” címet viselő 5. cikke (3) bekezdésének d) és e) pontjában a következőket állapítja meg:

„A tagállamok a 2. és a 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg:

[...]

d) korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből kritikai vagy ismertetési céllal történő idézés, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, továbbá ha felhasználása megfelel a tisztességes gyakorlatnak, a cél által indokolt terjedelemben;

e) közbiztonság érdekében történő, illetve közigazgatási, parlamenti vagy bírósági eljárások megfelelő lefolytatását, valamint ezekről készült tudósítások célját szolgáló felhasználás;

[...]”

25 Az említett irányelv 5. cikkének (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

A nemzeti jog

26 A 2001/29 irányelv fentebb említett rendelkezéseit az osztrák jogba az irodalmi és a művészeti művekhez fűződő szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló szövetségi törvény (Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz) ültette át.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

27 E.-M. Painer hosszú évek óta szabadúszó fényképészként dolgozik, és többek között óvodás és napközis gyerekeket fényképez. E tevékenysége keretében több fényképet készített Natascha K.-ról, melynek során megtervezte a háttér, meghatározta a beállítást és az arckifejezést, valamint elkészítette és előhívta a fényképeket (a továbbiakban: vita tárgyát képező fényképek).

- 28 A felperes az általa készített fényképeken több mint 17 éve feltünteti a nevét. Az évek során különbözőféleképpen tette ezt: matrica felragasztásával és/vagy díszmappára vagy paszpartura nyomtatással. A megjelölések minden esetben tartalmazták a nevét és üzletének címét.
- 29 E.-M. Painer az általa készített papírképeket eladta, de a fotókhoz fűződő jogokat nem engedte át harmadik személyeknek, és a képek nyilvánosságra hozatalához sem járult hozzá. A fotókért kért vételár ezért csak a papírképek ellenértékére vonatkozott.
- 30 Miután Natascha K.-t 1998-ban tízévesen elrabolták, az illetékes közbiztonsági hatóságok nyomozási felhívást tettek közzé, amelyhez felhasználták a vita tárgyát képező fényképeket.
- 31 Az alapeljárás alperesei újságkiadó vállalatok. Csak a Standard székhelye van Bécsben (Ausztria). Az alapeljárás többi alperesének székhelye Németországban van.
- 32 A Standard adja ki az Ausztriában megjelenő *Der Standard* napilapot. A Süddeutsche Zeitung GmbH adja ki az Ausztriában és Németországban megjelenő *Süddeutsche Zeitung* napilapot. A Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG egy Ausztriában is megjelenő hetilapot, a *Der Spiegel* adja ki. A Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG a kizárólag Németországban megjelenő *Express* napilapot adja ki. Az Axel Springer adja ki a *Bild* napilapot, amelynek németországi kiadását Ausztriában nem terjesztik. Ennek az újságnak a müncheni kiadása viszont Ausztriában is megjelenik. Az Axel Springer továbbá egy másik napilapot, a *Die Welt* is kiadja, amelyet Ausztriában is terjesztenek, és amely internetes híroldalakat is üzemeltet.

- 33 2006-ban Natascha K.-nak sikerült az elrablójától megszöknie.
- 34 Natascha K. szökését követően és első nyilvános megjelenését megelőzően az alapeljárás alperesei az említett újságokban és internetes oldalakon úgy jelentették meg a vita tárgyát képező fényképeket, hogy nem nevezték meg a fényképek szerzőjét, illetve E.-M. Painer neve helyett egy másik nevet adtak meg szerzőként.
- 35 A különböző újságokban és az internetes oldalakon megjelent tudósítások a kiválasztott, vita tárgyát képező képek és a kísérőszöveg tekintetében különböztek egymástól. Az alapeljárás alperesei arra hivatkoznak, hogy a vita tárgyát képező fényképeket egy hírügynökségtől kapták, E.-M. Painer nevének megjelölése nélkül, illetve eltérő névvel jelölve.
- 36 Ezenkívül az újságok közül több is megjelentetett egy olyan portréképet, amelyet számítógépes eljárással, a vita tárgyát képező fényképek alapján készítettek, és amely – mivel Natascha K.-ról első nyilvános megjelenéséig nem állt rendelkezésre újabb fénykép – Natascha K. feltételezett arcképét ábrázolta (a továbbiakban: vita tárgyát képező fantomkép).
- 37 A Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) előtt 2007. április 10-én benyújtott keresetével E.-M. Painer azt kérte, hogy a bíróság azonnali hatállyal tiltsa meg az alapeljárás alpereseinek, hogy a vita tárgyát képező fényképeket, valamint a vita tárgyát képező fantomképet az engedélye és szerzőként való feltüntetése nélkül többszörözzék és/vagy terjesszék.
- 38 E.-M. Painer ezenkívül azt is kérte a bíróságtól, hogy kötelezze az alapeljárás alpereseit elszámolás bemutatására, és megfelelő díj, valamint kártérítés fizetésére.

- 39 E.-M. Painer ezzel egyidőben ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is benyújtott, amelyről legfelsőbb bírósági fórumként az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) 2009. augusztus 26-i ítéletével határozatot hozott.
- 40 Ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, az Oberster Gerichtshof a vonatkozó nemzeti rendelkezések alapján azt állapította meg, hogy a vita tárgyát képező fantomképnek az alapeljárás alperesei által történt nyilvánosságra hozatalához nem volt szükség E.-M. Painer hozzájárulására.
- 41 E bíróság szerint a vita tárgyát képező fénykép, amelyet a vita tárgyát képező fantomképhez mintaként használtak, valóban szerzői jogi védelemben részesülő fényképészeti alkotás. A fantomkép elkészítése és nyilvánosságra hozatala azonban nem olyan feldolgozás volt, amelyhez E.-M. Painernak – mint a fényképészeti alkotás szerzőjének – a hozzájárulására lett volna szükség, hanem olyan szabad felhasználás, amely a hozzájárulása nélkül is bekövetkezhetett.
- 42 Az ugyanis, hogy feldolgozásról vagy szabad felhasználásról van-e szó, a mintában megnyilvánuló kreatív teljesítménytől függ. Minél nagyobb a kreatív teljesítmény, annál kevésbé lehet szó a minta szabad felhasználásáról. Olyan portréfotó esetében, mint amilyen a vita tárgyát képező fénykép, az alkotónak csupán kevés lehetősége van egyéni művészi alkotásra. Ennek a fényképnek a szerzői jogi védelme ennek megfelelően korlátozott mértékű. Ezenkívül a fénykép alapján készült, vita tárgyát képező fantomkép új, független és önálló szerzői jogi védelemben részesülő mű.
- 43 E körülmények között a Handelsgericht Wien felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1. Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontját, hogy e rendelkezés alkalmazásának, és ezáltal az együttes tárgyalásnak nem akadálya az, ha a

több alperes ellen tartalmilag azonos szerzői jogsértések miatt benyújtott keresetek jogalapja tagállamonként eltér, tartalmilag azonban alapvető elemeiben megegyezik – mint például az összes európai államban feltétel nélküli abbahagyásra irányuló kérelmek, valamint a szerzői jogok megsértésével összefüggő méltányos díjra való jogosultság és a jogellenes használatból fakadó kártérítési jogosultság esetében?

2. a) Úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával nem ellentétes az, ha a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt idéző újságcikk nem szerzői jogvédelem alatt álló szövegmű?
- b) Úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával nem ellentétes az, ha az idézett művön vagy más, védelem alatt álló teljesítményen nem tüntetik fel a szerző vagy az előadóművész nevét?
3. a) Úgy kell-e értelmezni az irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak a közbiztonság keretében megvalósítandó büntető-igazságszolgáltatás érdekében való alkalmazása feltételezi a közbiztonsági hatóságoknak a képek nyilvánosságra hozatalára irányuló konkrét, aktuális és kifejezett felhívását, azaz a képek nyomozás célját szolgáló nyilvánosságra hozatalának hatósági kezdeményezésre kell történnie, máskülönben jogsértés valósul meg?

- b) Amennyiben a [fenti a) pontban] szereplő kérdésre adott válasz nemleges: akkor is élhet-e a média a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjában foglaltakkal, ha a hatóság megfelelő, nyomozásra irányuló megkeresése nélkül önállóan úgy dönt, hogy a képek nyilvánosságra hozatala »a közbiztonság érdekében« történik?
- c) Amennyiben [fenti b) pontban foglalt] kérdésre adott válasz igenlő: elegendő-e ebben az esetben az, ha a média utólagosan azt állítja, hogy a képek nyilvánosságra hozatala nyomozási célokat szolgált, vagy minden esetben szükséges az olvasók valamely bűnügy felderítésében való közreműködésére irányuló konkrét nyomozási felhívás, amelyhez közvetlenül kapcsolódnia kell a fénykép nyilvánosságra hozatalának?

4. Úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (1) bekezdését, valamint a Berni Uniós Egyezmény 12. cikkét – különös tekintettel [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezményhez] csatolt első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkére és az [Európai Unió] Alapjogi Chart[ájának] 17. cikkére –, hogy a fényképészeti alkotások és/vagy fényképek, különösen a portréfotók a feldolgozásokkal szemben »gyengébb«, vagy akár semmilyen szerzői jogi védelemben nem részesülnek, mivel azok a »valóságghű felvételre« tekintettel túl csekély lehetőséget biztosítanak az alkotói tevékenységre?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- ⁴⁴ Az alapeljárás alperesei észrevételeikben különböző indokokkal vitatják az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, illetve több előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságát.

- 45 Először is az alapeljárás alperesei azt adják elő, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet mint elfogadhatatlant el kell utasítani, mivel egyrészt a kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltatott kellő magyarázatot arra vonatkozóan, hogy miért támaszt kétségeket az uniós jog értelmezését illetően, másrészt pedig ez a bíróság nem állapította meg, hogy elegendő kapcsolat áll fenn az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezések és az uniós jogi rendelkezések között. Az említett bíróság nem idézte különösen a vonatkozó nemzeti jogi normákat.
- 46 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi háttérét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak (lásd különösen a C-134/03. sz. *Viacom Outdoor* ügyben 2005. február 17-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-1167. o.] 22. pontját; a C-145/03. sz. *Keller*-ügyben 2005. április 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2529. o.] 29. pontját, valamint a C-453/03., C-11/04., C-12/04. és C-194/04. sz., *ABNA* és társai egyesített ügyekben 2005. december 6-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10423. o.] 45. pontját).
- 47 A Bíróság hangsúlyozta annak fontosságát is, hogy a nemzeti bíróságnak meg kell jelölnie azon okokat, amelyek arra indították, hogy felvesse a közösségi jog értelmezését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta a Bíróság elé terjeszteni a kérdéseit. A Bíróság szerint ezért elengedhetetlen, hogy a nemzeti bíróság minimális magyarázatot adjon az értelmezni kért közösségi rendelkezések kiválasztásának okaira, és e rendelkezések és az alapügyben alkalmazandó nemzeti jogszabály közötti kapcsolatra (lásd különösen a C-318/00. sz., *Bacardi-Martini és Cellier des Dauphins* ügyben 2003. január 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-905. o.] 43. pontját, valamint a fent hivatkozott *ABNA* és társai ügyben hozott ítélet 46. pontját).
- 48 A jelen ügyben rá kell mutatni arra, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat meghatározza azt a ténybeli és szabályozási háttérrel, amelybe az előterjesztett kérdések illeszkednek. Ezen túlmenően a kérdést előterjesztő bíróság megjelöli azokat az okokat, amelyek alapján szükségesnek tartotta előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé terjeszteni a kérdéseket, mivel ismerteti az Oberster Gerichtshof által az ideiglenes

intézkedés iránti eljárás keretében értelmezett, vonatkozó nemzeti rendelkezéseknek az említett kérdésekben szereplő uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan az alapeljárás felei által képviselt ellentétes álláspontokat.

- 49 Következésképpen a Bíróság elegendő adattal rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek megfelelő megválaszolásához.
- 50 Ilyen feltételek mellett az alapeljárás alpereseinek erre vonatkozó kifogását el kell utasítani, és így az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatónak minősül.
- 51 Másodszor, az alapeljárás alperesei konkrétan úgy vélik, hogy az első kérdés elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem terjeszthet a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra olyan kérdést, amely a 44/2001 rendelet értelmezésére vonatkozik. A Bírósághoz ugyanis az EK 68. cikk (1) bekezdése alapján csak azok a bíróságok fordulhatnak az említett rendelet értelmezése iránt, amelyek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség. A jelen ügyben azonban a kérdést előterjesztő – elsőfokú – bíróság által hozott ítéletek ellen a nemzeti jog alapján van jogorvoslati lehetőség.
- 52 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a 44/2001 rendeletet – amelyre az előzetes döntéshozatal iránti kérelem irányul – az EK 65. cikk alapján fogadták el, amely az EK-Szerződés harmadik részének IV. címe alá tartozik.
- 53 Az EK 68. cikk (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróságokat nem illeti meg az előzetes döntéshozatalra utalás joga abban az esetben, amikor az EK-Szerződés IV. Címe területén elfogadott jogi aktusokról van szó.

- 54 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet azonban 2010. március 22-én, azaz a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően nyújtották be. Márpedig 2009. december 1-jével, a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével az EK 68. cikket hatályon kívül helyezték. Ettől kezdve az EUMSZ 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelmekre vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni az olyan előzetes döntéshozatal iránti kérelmekre is, amelyeknek tárgya a polgári ügyekben történő igazságügyi együttműködés területén elfogadott jogi aktusok értelmezése. Ennek következtében az EUMSZ 267. cikket kell alkalmazni a 44/2001 rendeletre vonatkozó kérelmekre is.
- 55 Így a bíróságok – köztük a kérdést előterjesztő bíróság – jogosultak arra, hogy a 44/2001 rendelet értelmezésére vonatkozóan előzetes döntéshozatal iránti kérdést terjesszenek a Bíróság elé.
- 56 E feltételek mellett azt kell megállapítani, hogy az első kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.
- 57 Harmadszor, az alapeljárás alperesei arra hivatkoznak, hogy a 2. a) kérdés nem releváns, és ezért elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem állapította meg, hogy az alapeljárásban szereplő újságcikkek nem állnak szerzői jogi védelem alatt.
- 58 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd a C-380/01. sz. Schneider-ügyben 2004. február 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-1389. o.] 21. pontját, a C-165/03. sz., Längst-ügyben 2005. június 30-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5637. o.] 31. pontját, valamint a C-313/07. sz., Kirtruna és Viganó ügyben 2008. október 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-7907. o.] 26. pontját).

- 59 Ebből következik, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (lásd különösen a C-202/04. és C-94/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját, a C-222/05–C-225/05. sz., Van der Weerd és társai egyesített ügyekben 2007. június 7-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-4233. o.] 22. pontját, valamint a fent hivatkozott Kirtruna és Viganó ügyben hozott ítélet 27. pontját).
- 60 Pusztán azon tény alapján, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan hivatalos megállapítást, miszerint az alapeljárásban szereplő újságcikkek nem állnak szerzői jogi védelem alatt, még nem nyilvánvaló, hogy a 2. a) kérdés hipotetikus jellegű, vagy nem áll kapcsolatban a valósággal vagy az eljárás tárgyával.
- 61 Ezért az a körülmény, amely szerint a kérdést előterjesztő bíróság nem állapította meg, hogy az alapeljárásban szereplő újságcikkek nem állnak szerzői jogi védelem alatt, nem teszi a 2. a) kérdést elfogadhatatlanná.
- 62 E feltételek mellett a 2. a) kérdést elfogadhatónak kell nyilvánítani.
- 63 Negyedszer, az alapeljárás alperesei szerint a 2. b) kérdés is elfogadhatatlan, mivel az erre a kérdésre adott válasz – annak következtében, hogy kitűnik magából a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának szövegéből – semmilyen ésszerű kételynek nem enged teret.

- 64 Semmi esetre sem tilos azonban a nemzeti bíróság számára, hogy olyan, előzetes döntéshozatal iránti kérdést terjesszen elő, amelynek megválaszolásával kapcsolatban az alapeljárás alperesei szerint nem merül fel ésszerű kétely (lásd ebben az értelemben a C-428/06–C-434/06. sz., UGT-Rioja és társai egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6747. o.] 42. és 43. pontját).
- 65 Így még ha feltételezzük is, hogy a feltett kérdésre adott válasszal kapcsolatban nem merül fel ésszerű kétely, ez a kérdés akkor sem válik elfogadhatatlanná.
- 66 E feltételek mellett a 2. b) kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.
- 67 Ötödször, az alapeljárás alperesei azt állítják, hogy a negyedik kérdés elfogadhatatlan, mivel túl általános, és nem befolyásolja az alapeljárásbeli jogvita kimenetelét.
- 68 Erre a kérdésre azonban a jelen ítélet 59. pontjában említett esetek egyike sem vonatkozik.
- 69 A nemzeti bíróság ugyanis azt szeretné tudni, hogy az Oberster Gerichtshof által a portréfotó szabad felhasználása és többszörözése között tett – a jelen ítélet 41. és 42. pontjában ismertetett – megkülönböztetés összeegyeztethető-e az uniós joggal. Az ilyen különbségtétel pedig attól függ, hogy részesül-e az ilyen tárgy az uniós jog által meghatározott kritériumok szerint védelemben, és ha igen, milyen mértékben.
- 70 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett negyedik kérdés, mivel kifejezetten annak tisztázására irányul, hogy van-e ilyen védelem, és ha igen, milyen mértékű, nem tekinthető sem olyannak, mint amely egyáltalán nem áll kapcsolatban a valósággal vagy az eljárás tárgyával, sem pedig hipotetikus jellegűnek.

71 E feltételek mellett azt kell megállapítani, hogy a negyedik kérdés elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

72 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdése lényegében arra irányul, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés alkalmazásának akadálya az, hogy ha a több alperessel szemben tartalmilag azonos szerzői jogsértések miatt benyújtott kérelmek tagállamonként eltérő nemzeti jogi alapokon nyugszanak.

73 A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontjában foglalt joghatósági szabály értelmében amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt perelhető, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni. és róluk együtt határozni.

74 Ezt a különös szabályt, mivel eltérést enged az alperes lakóhelyének tagállama szerinti bíróság joghatóságát kimondó, a 44/2001 rendelet 2. cikkében foglalt elvtől, megszorítóan kell értelmezni, és nem teszi lehetővé az említett rendelet által kifejezetten szabályozott eseteken túlmenő értelmezést (lásd a C-98/06. sz. Freeport-ügyben 2007. október 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-8319. o.] 35. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 75 Amint ugyanis a 44/2001 rendelet (11) preambulumbekkezdéséből is kitűnik, a joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg.
- 76 A 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának megfogalmazásából nem következik, hogy több személy együttes perlése esetén a jogalapok azonossága e rendelkezés alkalmazásának feltétele volna (a fent hivatkozott Freeport-ügyben hozott ítélet 38. pontja).
- 77 A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontjában foglalt joghatósági szabály célját tekintve egyrészt megfelel a rendelet (12) és (15) preambulumbekkezdésében megfogalmazott, az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítására, a párhuzamos eljárások lehetőségének elkerülésére, és ezáltal az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülésére irányuló törekvésnek.
- 78 Másrészt azonban ez a szabály nem alkalmazható oly módon, hogy lehetővé tegye a felperes számára, hogy csupán azért indítson eljárást több alperes ellen, hogy az egyik alperest kivonja a lakóhelye szerinti bíróság joghatósága alól (lásd ebben az értelemben a 189/87. sz. Kalfelis-ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet [EBHT 1988., 5565. o.] 8. és 9. pontját, valamint a C-51/97. sz., Réunion européenne és társai ügyben 1998. október 27-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-6511. o.] 47. pontját).
- 79 A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy ahhoz, hogy a határozatokat a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja értelmében egymásnak ellentmondónak lehessen tekinteni, nem elegendő az, hogy eltérés van közöttük a jogvita megoldását illetően, ezenfelül az is szükséges, hogy ez az eltérés ugyanazon ténybeli és jogi helyzetben álljon fenn (lásd a fent hivatkozott Freeport-ügyben hozott ítélet 40. pontját).

- 80 A különböző kérelmek közötti összefüggés fennállásának, vagyis elkülönített eljárások esetén az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatala veszélyének mérlegelése során a benyújtott keresetek jogalapjainak azonossága azonban csupán egy tényező a többi között. Nem nélkülözhetetlen feltétele a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontja alkalmazásának (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Freeport-ügyben hozott ítélet 41. pontját).
- 81 Így önmagában az tény, hogy a különböző alperesekkel szemben benyújtott keresetek jogalapja eltérő, nem képezi akadályát a 44/2001 6. cikke 1. pontja alkalmazásának, feltéve azonban, hogy az alperesek számára előrelátható volt annak kockázata, hogy bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt perelhetők (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Freeport-ügyben hozott ítélet 47. pontját).
- 82 Ez annál is inkább igaz abban az esetben, ha – mint az alapeljárásban is – a különböző alperesekkel szemben benyújtott keresetek olyan nemzeti szabályozásokon alapulnak, amelyek a kérdést előterjesztő bíróság szerint lényegében azonosak.
- 83 Másfelől a nemzeti bíróságnak kell az ügy irataiban szereplő valamennyi körülményre tekintettel az elé terjesztett különböző kérelmek közötti összefüggés fennállását, vagyis elkülönített eljárások esetén az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának veszélyét mérlegelni. Ebben az összefüggésben annak van jelentősége, hogy egymástól függetlenül jártak-e el azok az alperesek, akikkel szemben a szerzői jog jogosultja tartalmilag azonos jogsértésekre hivatkozik.
- 84 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés alkalmazásának nem akadálya az, hogyha a több alperessel szemben tartalmilag azonos szerzői jogsértések miatt benyújtott kérelmek tagállamonként eltérő nemzeti jogi

alapokon nyugszanak. A nemzeti bíróságnak kell az ügy irataiban szereplő valameny-nyi körülményre tekintettel mérlegelnie, hogy elkülönített eljárások esetén fennáll-e az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának veszélye.

A negyedik kérdésről

- ⁸⁵ A másodikként megvizsgálandó negyedik kérdést a kérdést előterjesztő bíróság annak megítélése érdekében tette fel, hogy megalapozott-e az az álláspont, miszerint az alapeljárás alpereseinek a vita tárgyát képező, portréfotó alapján készített fantomkép nyilvánosságra hozatalához nem volt szükségük E.-M. Painer hozzájárulására, mivel az ilyen fénykép szerzői jogi védelme korlátozott mértékű, sőt nem létezik, mivel az említett fénykép kevés lehetőséget enged művészi alkotásra.
- ⁸⁶ Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság kérdését úgy kell érteni, mint amely lényegében arra irányul, hogy a 93/98 irányelv 6. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy portréfotó e rendelkezés alapján szerzői jogi védelemben részesülhet, és ha igen, akkor – mivel az ilyen fényképek állítólag túl kevés lehetőséget engednek a művészi alkotásra – ez a védelem – különösen a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjában foglalt, a művek többszörözésére vonatkozó szabályozás tekintetében – csekélyebb mértékű annál, mint amilyenben más – elsősorban fényképészeti – művek részesülnek.
- ⁸⁷ Először is azzal kapcsolatban, hogy a valósághű fényképek, különösen a portréfotók, szerzői jogi védelemben részesülnek-e a 93/98 irányelv 6. cikke alapján, rá kell mutatni arra, hogy a Bíróság a C-5/08. sz. Infopaq International ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletének (EBHT 2009., I-6569. o.) 35. pontjában már kimondta, hogy

a szerzői jog kizárólag olyan teljesítmény – például fénykép – vonatkozásában alkalmazható, amely eredeti abban az értelemben, hogy a szerző saját szellemi alkotása.

⁸⁸ Amint a 93/98 irányelv (17) preambulumbekzdéséből következik, egy szellemi alkotás akkor tekinthető a szerző sajátjának, ha tükrözi az ő személyiségét.

⁸⁹ Ez pedig akkor áll fenn, ha a szerző műve létrehozásakor alkotó képességeit szabad és kreatív döntések révén fejtheti ki (*a contrario* lásd a C-429/08. sz., Football Association Premier League és társai ügyben 2011. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-9083. o.] 98. pontját).

⁹⁰ A portréfotókkal kapcsolatban arra kell rámutatni, hogy a szerző a mű létrehozása során többféleképpen és több ízben is szabadon és kreatívan dönthet.

⁹¹ Az előkészítő szakaszban a szerző meghatározhatja a színrevitelt, a fényképalany testhelyzetét, illetve a megvilágítást. A portréfotó elkészítésekor eldöntheti, hogy mi látsszon a képen, meghatározhatja a látószöveget, illetve a környezetet is. Végül a papírkép készítésekor a szerző a különféle előhívási technikák közül kiválaszthatja a számára megfelelőt, vagy adott esetben számítógépes programot is alkalmazhat.

⁹² Ezeknek a különböző döntéseknek a révén tud a portréfotó szerzője „személyes színezetet” adni a létrehozott műnek.

- 93 Következésképpen a portréfotók esetében nem lehet azt állítani, hogy a szerző alkotó képességeit csak korlátozott mértékben, illetve egyáltalán nem fejtheti ki.
- 94 A fentiekre tekintettel ezért azt kell megállapítani, hogy a portréfotó akkor részesülhet a 93/98 irányelv 6. cikke alapján szerzői jogi védelemben, ha – és ezt a nemzeti bíróságnak kell az adott ügyben megítélnie – az ilyen fénykép a szerző szellemi alkotása, amely tükrözi az ő személyiségét, és amely a szerzőnek a fénykép létrehozása során hozott szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre.
- 95 Másodszor, azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy ez a védelem csekélyebb mértékű-e annál, mint amilyenben más – elsősorban fényképeszeti – művek részesülnek, rögtön rá kell mutatni arra, hogy a védelemben részesülő mű szerzője a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja alapján különösen a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogával rendelkezik.
- 96 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az e rendelkezés által biztosított védelemnek tág terjedelműnek kell lennie (a fent hivatkozott Infopaq International ügyben hozott ítélet 43. pontja).
- 97 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a 2001/29 irányelvben vagy az adott területen alkalmazandó más irányelvben nem található arra vonatkozó utalás, hogy az ilyen védelem mértéke attól függ, hogy a különböző típusú művek létrehozása során a művészi alkotásnak esetlegesen milyen különböző lehetőségei vannak.

98 Ennélfogva a portréfotók esetében a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjában biztosított védelem nem lehet csekélyebb mértékű annál, mint amilyenben más művek – beleértve a más fényképeszeti alkotásokat is – részesülnek.

99 A fentiekre tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/98 irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egy portréfotó e rendelkezés alapján akkor részesülhet szerzői jogi védelemben, ha – és ezt a nemzeti bíróságnak kell az adott ügyben megítélnie – a szerző olyan szellemi alkotása, amely tükrözi az ő személyiségét, és amely a szerzőnek a fénykép létrehozása során hozott szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre. Amennyiben megállapítást nyert, hogy a szóban forgó portréfotó műnek minősül, nem részesül csekélyebb mértékű védelemben, mint bármely más mű, beleértve a fényképeszeti alkotásokat is.

A 3. a) és a 3. b) kérdésről

100 A kérdést előterjesztő bíróság 3. a) és 3. b) kérdése lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni az irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy egy olyan ügyben, mint amilyen az alapeljárásban szerepel, e rendelkezés alkalmazása feltételezi a közbiztonsági hatóságoknak egy fénykép nyilvánosságra hozatalára irányuló konkrét, aktuális és kifejezett felhívását, és amennyiben ez nem feltétel, akkor is hivatkozhat-e a média erre a rendelkezésre, ha a hatóság nyomozásra irányuló megkeresése nélkül, önállóan úgy dönt, hogy a fénykép nyilvánosságra hozatala a közbiztonság érdekében történik.

- 101 Erre vonatkozóan meg kell állapítani, hogy a 2001/29 irányelv rendelkezései nem szabályozzák kifejezetten azokat a körülményeket, amelyek mellett egy védelemben részesülő mű felhasználására tekintettel a közbiztonság érdekében hivatkozni lehet, így az ilyen kivételt megállapító tagállamok e tekintetben széles körű mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek (lásd analógia útján a C-462/09. sz. Stichting de Thuiskopie ügyben 2011. június 16-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-5331. o.] 23. pontját).
- 102 Az ilyen mérlegelési mozgástér ugyanis egyrészt megfelel annak a felfogásnak, miszerint legjobban maguk a tagállamok tudják nemzeti szükségleteiknek megfelelően, a rájuk jellemző sajátos történelmi, jogi, gazdasági és társadalmi szempontokat figyelembe véve meghatározni a közbiztonságra vonatkozó követelményeket (lásd analógia útján a C-213/07. sz. Michaniki-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9999. o.] 56. pontját).
- 103 Másrészt ez a mérlegelési mozgástér összeegyeztethetőnek bizonyul a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával, miszerint amennyiben egy irányelv nem határozza meg kellő pontossággal a belőle eredő kötelezettségeket körülhatároló kritériumokat, akkor a tagállamok feladata, hogy a területükön meghatározzák az irányelv tiszteletben tartásának biztosítására vonatkozó legrelevánsabb kritériumokat (lásd ebben az értelemben a C-245/00. sz. SENA-ügyben 2003. február 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-1251. o.] 34. pontját és a C-433/02. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2003. október 16-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-12191. o.] 19. pontját).
- 104 Ezt a mérlegelési mozgástérrel továbbá, amely a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjában foglalt kivétel alkalmazására vonatkozóan a tagállamok rendelkezésére áll, az uniós jog által meghatározott kereteken belül lehet gyakorolni.
- 105 E tekintetben rá kell mutatni először is arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós szabályozás végrehajtási intézkedéseinek elfogadása során a nemzeti hatóságoknak a mérlegelési jogkörüket az uniós jog általános elveinek – köztük az arányosság elvének – betartásával kell gyakorolniuk (lásd különösen a C-313/99. sz., Mulligan és társai ügyben 2002. június 20-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5719. o.]

35. és 36. pontját, a C-231/00., C-303/00. és C-451/00. sz., Cooperativa Lattepiú és társai egyesített ügyekben 2004. március 25-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-2869. o.] 57. pontját, valamint a C-496/04. sz. Slob-ügyben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8257. o.] 41. pontját).

- 106 Ennek az alapelvnek megfelelően azoknak az intézkedéseknek, amelyeket a tagállamoknak lehetőségük van elfogadni, alkalmasnak kell lenniük az elérni kívánt cél megvalósítására, és nem haladhatják meg az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges mértéket (a C-434/02. sz. Arnold André-ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11825. o.] 45. pontja; a C-210/03. sz. Swedish Match ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11893. o.] 47. pontja, valamint a fent hivatkozott ABNA és társai ügyben hozott ítélet 68. pontja).
- 107 Másodszor, a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér gyakorlása nem veszélyeztetheti a 2001/29 irányelv fő célkitűzését, amely – amint az az irányelv (9) preambulumbekkezdéséből következik – a különösen a szerzők számára biztosított magas szintű védelem megteremtésére irányul, ami elengedhetetlen a szellemi alkotáshoz.
- 108 Harmadszor, az említett mérlegelési mozgástér gyakorlása során tiszteletben kell tartani a szerzők számára műveik védelmére vonatkozóan a 2001/29 irányelv (4), (6) és (21) preambulumbekkezdésében biztosított jogbiztonsági követelményt. Ez a követelmény magában foglalja azt, hogy a védelemben részesülő mű közbiztonság érdekében történő felhasználása ne a védelemben részesülő mű felhasználója mérlegelést megengedő beavatkozásának függvénye legyen (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Infopaq International ügyben hozott ítélet 62. pontját).
- 109 Negyedszer, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontját, mivel eltérést valósít meg az ezen irányelv által meghatározott főszabály, vagyis azon követelmény alól, hogy a védelem alatt álló művek minden többszörözéséhez a szerzői jogi jogsúlt engedélyére van szükség, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint megszorítóan

kell értelmezni (a C-476/01. sz. Kapper-ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5205. o.] 72. pontja és a C-36/05. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10313. o.] 31. pontja).

- 110 Ötödször, a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgásteret korlátozza a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése, amely az ezen irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjában foglalt vonatkozó kivétel bevezetését három feltételtől teszi függővé, vagyis mindenekelőtt attól, hogy e kivétel kizárólag bizonyos egyedi esetekben legyen alkalmazható, továbbá hogy ne legyen sérelmes a mű rendes felhasználására, és végül, hogy indokolatlanul ne károsítsa a szerzői jog jogosultjának jogos érdekeit.
- 111 Az ismertetett követelményekre és megállapításokra tekintettel nem engedhető meg a média – a jelen esetben egy újságkiadó vállalat – számára, hogy kisajátítsa magának a közbiztonság védelmét. Kizárólag az állam – amelynek illetékes hatóságai megfelelő eszközökkel és szervezett felépítéssel rendelkeznek – tekinthető ugyanis alkalmasnak és felelősnek arra, hogy megfelelő intézkedésekkel – például nyomozási felhívás közzétételével – biztosítsa egy ilyen közérdekű cél elérését.
- 112 Egy újságkiadó vállalat ezért nem használhat fel saját kezdeményezésére, a közbiztonság érdekében hivatkozva egy szerzői jogi védelemben részesülő művet.
- 113 Tekintettel továbbá arra, hogy a demokratikus társadalomban és jogállamban a sajtónak az a feladata, hogy a feltétlenül szükséges korlátozást leszámítva korlátozás nélkül tájékoztassa a nyilvánosságot, nem zárható ki, hogy egy sajtókiadó vállalat egy keresett személy fényképének közzétételével éppen a közbiztonságra vonatkozó cél elérését segítheti. Meg kell követelni, hogy ez a kezdeményezés egyrészt illeszkedjen az illetékes nemzeti hatóságok közbiztonság biztosítására irányuló döntéséhez vagy eljárásához,

másrészt pedig hogy az említett hatóságokkal egyetértésben és együttműködésben történjen, elkerülendő ezáltal annak veszélyét, hogy keresztezze az e hatóságok által hozott intézkedéseket. Nem szükséges azonban a közbiztonsági hatóságok arra irányuló konkrét, aktuális és kifejezett felhívása, hogy egy fényképet nyomozás céljából nyilvánosságra hozzanak.

- 114 Nem vezethet eltérő következtetésre az alperesek azon érve sem, miszerint lehetővé kell tenni a média számára, hogy a sajtószabadság érdekében a közbiztonsági hatóságok nyomozási felhívása nélkül is hivatkozhasson a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjára. Ugyanis – amint arra a főtanácsnok indítványa 163. pontjában rámutatott – ennek a rendelkezésnek kizárólag az a célja, hogy a közbiztonság védelmét biztosítsa, nem pedig hogy egyensúlyt teremtsen a szellemi tulajdon és a sajtószabadság védelme között.
- 115 Másfelől amint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 10. cikkéből és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikkéből következik, a sajtószabadság nem arra hivatott, hogy a közbiztonság védelmében gyakorolják, ellenben a közbiztonság védelmére vonatkozó követelmények igazolhatják a sajtószabadság korlátozását.
- 116 A fentiekre tekintettel a 3. a) és a 3. b) kérdésre azt a választ kell adni, hogy úgy kell értelmezni az irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy a média – így például egy újságkiadó vállalat – nem használhat fel saját kezdeményezésére, a közbiztonság érdekében hivatkozva egy szerzői jogi védelemben részesülő művet. Nem zárható azonban ki, hogy egy keresett személy fényképének közlésével éppen a közbiztonságra vonatkozó cél elérését segítheti. Meg kell követelni, hogy ez a kezdeményezés egyrészt illeszkedjen az illetékes nemzeti hatóságok közbiztonság biztosítására irányuló döntéséhez vagy eljárásához, másrészt pedig hogy az említett hatóságokkal egyetértésben és együttműködésben történjen, elkerülendő ezáltal annak veszélyét, hogy keresztezze az e hatóságok által

hozott intézkedéseket, ehhez nem szükséges azonban a közbiztonsági hatóságok arra irányuló konkrét, aktuális és kifejezett felhívása, hogy egy fényképet nyomozás céljából nyilvánosságra hozzanak.

A 3. c) kérdésről

- ¹¹⁷ A 3. a) és a 3. b) kérdésre adott válaszra tekintettel a 3. c) kérdésre nem szükséges válaszolni.

A második kérdésről

Előzetes észrevételek

- ¹¹⁸ Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a 2. a) és a 2. b) kérdéssel a Bíróságot ugyanazon uniós jogi rendelkezés, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának értelmezésére kérik.
- ¹¹⁹ E rendelkezés alapján a tagállamok a szerzőt műve tekintetében megillető kizárólagos többszörözési jog vonatkozásában kivételt állapíthatnak meg a korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből kritikai

vagy ismertetési céllal történő idézés esetében, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, továbbá ha felhasználása megfelel a tisztességes gyakorlatnak, a cél által indokolt terjedelemben.

- 120 Az említett rendelkezés így annak megakadályozására irányul, hogy a szerzők számára biztosított kizárólagos többszörözési jog akadályát képezze annak, hogy a korábban már nyilvánosságra hozott mű részleteit idézés útján nyilvánosságra hozzassák, és megjegyzést vagy kritikát fűzhessenek hozzá.
- 121 Megállapítható, hogy az alapeljárásban hivatkozott mű egy Natascha K.-ről készült portréfotó.
- 122 Rá kell mutatni arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság abból indul ki, hogy a fényképeszeti alkotások a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának hatálya alá tartoznak. Ezt a feltételezést egyébként az alapeljárás felei, az észrevételt előterjesztő tagállamok és az Európai Bizottság sem vitatja.
- 123 Ebből a szemszögből nézve kell választ adni a 2. a) és a 2. b) kérdésre anélkül, hogy véleményt kellene mondani az említett feltevés megalapozottságát, és azt a kérdést illetően, hogy a vita tárgyát képező fényképeket valóban idézés céljából használták-e fel.
- 124 Elöljáróban tisztázni kell a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának francia változatában foglalt „nyilvánosságra hozott” („mise à la disposition du public d’une œuvre”) kifejezés értelmét is.

- 125 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy sem a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja, sem bármely általános hatályú rendelkezés nem határozza meg, hogy mit kell érteni a „nyilvánosságra hozott” kifejezés francia változatán („mise à la disposition du public d’une œuvre”). Ezenkívül ezt a fogalmat többféle szövegösszefüggésben, különböző tartalommal is használják, amit többek között ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdése is példáz.
- 126 Ilyen feltételek mellett az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját – amennyiben lehetséges – a nemzetközi jog szabályaira és különösen a Berni Unió Egyezmény rendelkezéseire tekintettel kell értelmezni (lásd a C-306/05. sz. SGAE-ügyben 2006. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11519. o.] 35., 40. és 41. pontját, valamint a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai ügyben hozott ítélet 189. pontját), elfogadva azt, hogy a 37. cikk alapján a különböző szövegek értelmezésére vonatkozó vita esetén a francia szöveg irányadó.
- 127 A Berni Unió Egyezmény 10. cikkének (1) bekezdésének francia változatából – amelynek tárgyi hatálya a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjához hasonló – pedig az következik, hogy csak az olyan műből vett idézés megengedett bizonyos feltételek mellett, amelyet korábban a nyilvánosság számára már jogszerűen hozzáférhetővé tettek.
- 128 Ilyen feltételek mellett a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja értelmében a „nyilvánosságra hozott” kifejezés francia változatát („mise à la disposition du public d’une œuvre”) úgy kell érteni, mint a műnek a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét. Ezt az értelmezést egyébként nemcsak a „made available to the public” kifejezés, hanem a „der Öffentlichkeit zugänglich gemacht” kifejezés is alátámasztja, ahogyan ez mind a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának, mind a Berni Unió Egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének angol és német szövegében egyaránt szerepel.

A 2. a) kérdésről

- ¹²⁹ A kérdést előterjesztő bíróság 2. a) kérdése lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával nem ellentétes az, ha a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt idéző újságcikk nem szerzői jogvédelem alatt álló szövegmű.
- ¹³⁰ E tekintetben először is arra kell rámutatni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja az alkalmazására vonatkozóan számos feltételt határoz meg, amelyek között nem szerepel az a követelmény, hogy a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt olyan szövegműben kell, hogy idézzék, amely szerzői jogi védelem alatt áll.
- ¹³¹ Ellentétben azzal, amire az olasz kormány írásbeli észrevételeiben hivatkozik, az említett 5. cikk (3) bekezdés d) pontjában szereplő, „korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből” fordulat egyértelműen arra a műre vagy más, védelem alatt álló teljesítményre vonatkozik, amelyből az idézés történik, és nem pedig arra, amelyben az idézés szerepel.
- ¹³² A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának összefüggéseivel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy – ahogyan ez az irányelv (31) preambulumbekkezdéséből is kitűnik – az említett irányelv alkalmazásakor „megfelelő egyensúlyt” kell biztosítani a szerzők, valamint a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználóinak jogai és érdekei között.

- 133 Arra is rá kell mutatni, hogy bár a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjában meghatározott feltételeket a Bíróságnak a jelen ítélet 109. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata szerint szigorúan kell értelmezni, mivel ez a rendelkezés eltérésnek minősül az irányelv által megállapított főszabálytól, az is bizonyos, hogy az említett feltételek értelmezésének lehetővé kell tennie az így megállapított kivétel hatékony érvényesülésének megőrzését és céljának biztosítását is (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai ügyben hozott ítélet 162. és 163. pontját).
- 134 Márpedig a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja a védelemben részesülő mű, illetve más teljesítmény felhasználóinak a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő joga és a szerzőket megillető többszörözési jog közötti megfelelő egyensúly megteremtésére irányul.
- 135 Ezt a megfelelő egyensúlyt a jelen esetben azzal lehet biztosítani, ha a felhasználók véleménynyilvánításhoz fűződő jogának gyakorlása előnyben részesül a szerző ahhoz fűződő érdekével szemben, hogy a korábban már jogszerűen nyilvánosságra hozott művéből vett részletek többszörözését megtiltsa, biztosítva ennek során a szerzőnek arra irányuló jogát, hogy a nevét főszabály szerint feltüntessék.
- 136 Ebből a kétpólusú szemszögből nézve nincsen jelentősége annak a kérdésnek, hogy az idézés olyan műben történik-e, amely szerzői jogi védelem alatt áll.
- 137 A fenti megállapítások összességére tekintettel a 2. a) kérdésre azt a választ kell adni, hogy úgy kell értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával nem elmentés az, ha a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt idéző újságcikk nem szerzői jogvédelem alatt álló szövegmű.

A 2. b) kérdésről

- 138 A kérdést előterjesztő bíróság 2. b) kérdése lényegében arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával ellentétes az, ha az idézett művön vagy más, védelem alatt álló teljesítményen nem tüntetik fel a szerző vagy az előadóművész nevét.
- 139 A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjában foglalt rendelkezések arra vonatkozó elvi kötelezettséget állapítanak meg, hogy idézés esetében – amennyiben lehetséges – fel kell tüntetni a forrást, beleértve a szerző nevét is, feltéve hogy a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt korábban jogszerűen nyilvánosságra hozták.
- 140 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás alperesei – további részleteket nem közölve – úgy nyilatkoznak, hogy a vita tárgyát képező fényképeket egy sajtóügynökségtől kapták.
- 141 Mivel a vita tárgyát képező fényképek azelőtt, hogy az alapeljárás alperesei felhasználták volna őket, egy sajtóügynökség birtokában voltak, amely ezt követően az alapeljárás alperesei szerint átadta azokat a számukra, jogosan feltételezhető, hogy az említett fényképek jogszerű rendelkezésre bocsátást követően kerültek az ügynökség birtokába. Ezért azt kell megállapítani, hogy a vita tárgyát képező fényképek szerzőjének nevét ekkor feltüntették. Ha ugyanis nem tüntetik fel a nevet, akkor a szóban forgó nyilvánosságra hozatal jogellenes, és következésképpen a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja nem alkalmazható.

- ¹⁴² Így mivel a vita tárgyát képező fényképek szerzőjének nevét már feltüntették, egyáltalán nem volt lehetetlen a fényképek végső felhasználója számára, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjában foglalt kötelezettségnek megfelelően feltüntesse a nevet.
- ¹⁴³ Arra is rá kell azonban mutatni, hogy az alapeljárás azzal a sajátossággal bír, hogy egy bűnügyi nyomozással összefüggésben merül fel, amelynek keretében 1998-ban, Natascha K. elrablását követően az illetékes nemzeti közbiztonsági hatóságok nyomozási felhívást tettek közzé, amelyhez többszöröztek a vita tárgyát képező fényképeket.
- ¹⁴⁴ Következésképpen nem zárható ki, hogy a nemzeti közbiztonsági hatóságoktól eredt a vita tárgyát képező, az alapeljárás alperesei által később felhasznált fényképek nyilvánosságához közvetítése.
- ¹⁴⁵ Márpedig az ilyen nyilvánossághoz közvetítésnél a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontja szerint – az említett irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjával ellentétben – nem kötelező a szerző nevének feltüntetése.
- ¹⁴⁶ Következésképpen az, hogy ha az eredeti felhasználó, akinek jogában áll az említett 5. cikk (3) bekezdésének e) pontjára hivatkozni, egy védelemben részesülő mű nyilvánosságához közvetítése során nem tünteti fel a szerző nevét, nincsen kihatással ennek a cselekménynek a jogszerűségére.
- ¹⁴⁷ A jelen ügyben abban az esetben, ha a vita tárgyát képező fényképeket a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjának megfelelően eredetileg a nemzeti közbiztonsági hatóságok közvetítették a nyilvánossághoz, és ezen jogszerű eredeti felhasználás során nem tüntették fel a szerző nevét, akkor ugyanezen fényképeknek a

sajtó által történt későbbi felhasználása – az említett irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjával összhangban – kétségtelenül megkövetelte a forrásnak – de nem feltétlenül a szerző nevének – a feltüntetését.

¹⁴⁸ Mivel ugyanis a sajtónak nem feladata annak megvizsgálása, hogy milyen okokból nem tüntették fel a nevet, hasonló helyzetben lehetetlennek bizonyul számára a szerző nevének megállapítása és/vagy feltüntetése, és így mentesül a szerző nevének feltüntetésére vonatkozó elvi kötelezettség alól.

¹⁴⁹ A fenti megállapítások összességére tekintettel a 2. b) kérdésre azt a választ kell adni, hogy úgy kell értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásához az a kötelezettség fűződik, hogy a műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből történő idézés esetén fel kell tüntetni a forrást, beleértve a szerző vagy az előadóművész nevét is. Ha azonban a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontja alapján ezt a nevet nem tüntették fel, az említett kötelezettségnek azzal is eleget tesznek, ha csak a forrást tüntetik fel.

A költségekről

¹⁵⁰ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 6. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés alkalmazásának nem akadályozza az, hogyha a több alperessel szemben tartalmilag azonos szerzői jogsértések miatt benyújtott kérelmek tagállamonként eltérő nemzeti jogi alapokon nyugszanak. A nemzeti bíróságnak kell az ügy irataiban szereplő valamennyi körülményre tekintettel mérlegelnie, hogy elkülönített eljárások esetén fennáll-e az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalának a veszélye.
- 2) A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK tanácsi irányelv 6. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egy portréfotó e rendelkezés alapján akkor részesülhet szerzői jogi védelemben, ha – és ezt a nemzeti bíróságnak kell az adott ügyben megítélnie – a szerző olyan szellemi alkotása, amely tükrözi az ő személyiségét, és amely a szerzőnek a fénykép létrehozása során hozott szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre. Amennyiben megállapítást nyert, hogy a szóban forgó portréfotó műnek minősül, nem részesül csekélyebb mértékű védelemben, mint bármely más mű, beleértve a fényképeszeti alkotásokat is.
- 3) Úgy kell értelmezni az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy a média – így például egy újságkiadó vállalat – nem használhat fel saját kezdeményezésére, a közbiztonság érdekében hivatkozva egy szerzői jogi védelemben részesülő művet. Nem zárható azonban ki, hogy egy keresett személy

fényképének közlésével éppen a közbiztonságra vonatkozó cél elérését segítheti. Meg kell követelni, hogy ez a kezdeményezés egyrészt illeszkedjen az illetékes nemzeti hatóságok közbiztonság biztosítására irányuló döntéséhez vagy eljárásához, másrészt pedig hogy az említett hatóságokkal egyetértésben és együttműködésben történjen, elkerülendő ezáltal annak veszélyét, hogy keresztezze az e hatóságok által hozott intézkedéseket, ehhez nem szükséges azonban a közbiztonsági hatóságok arra irányuló konkrét, aktuális és kifejezett felhívása, hogy egy fényképet nyomozás céljából nyilvánosságra hozzanak.

- 4) Úgy kell értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásával nem ellentétes az, ha a művet vagy más, védelem alatt álló teljesítményt idéző újságcikk nem szerzői jogvédelem alatt álló szövegmű.
- 5) Úgy kell értelmezni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját, tekintettel az irányelv 5. cikkének (5) bekezdésére, hogy annak alkalmazásához az a kötelezettség fűződik, hogy a műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből történő idézés esetén fel kell tüntetni a forrást, beleértve a szerző vagy az előadóművész nevét is. Ha azonban a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontja alapján ezt a nevet nem tüntették fel, az említett kötelezettségnek azzal is eleget tesznek, ha csak a forrást tüntetik fel.

Aláírások